

شخصیت ما برگرفته از اقلیم ماست؟!

هر چند مطالعات متعدد نشان می‌دهد که آب‌وهوا بر خلق و خو تاثیر می‌گذارد اما این ادعا، مخالفان سرسختی هم دارد، جایگاه اقلیم بر رفتار ما تا چه اندازه است؟

پرونده

«روس‌ها به دلیل زندگی در مناطق سردسیر، خیلی تودار هستند!»، «اهل کویر خیلی سخت‌کوش‌اند. اصلا زندگی در جایی مثل کویر آدم

راسر سخت‌می‌کند!»، «افرادی که کنار دریا زندگی می‌کنند، خیلی خونگرم‌اند، یک جور هایی مهمان‌نوازی توی خون‌شان است!» و ... آیا شما هم جملاتی مانند این‌ها را شنیده‌اید؟ جملاتی که بین‌ویژگی‌های شخصیتی گروهی از افراد با ویژگی‌های اقلیمی محل زندگی آن‌ها را بطلای علت و معلولی برقرار می‌کند و به نوعی نتیجه می‌گیرد که این ویژگی‌های اقلیمی باعث شکوفا شدن برخی رفتارهای مشخص در افراد می‌شود. اما آیا واقعا این گونه‌است؟ در این پرونده در پی پاسخ دادن به این سوال هستیم. در ابتدا شما با شواهدی آشنا خواهید شد که نشان می‌دهد اقلیم محل زندگی ما و آب و هوایی که تجربه می‌کنیم، واقعا می‌تواند بر ویژگی‌های شخصیتی ما تاثیر بگذارد. سپس چند نکته را با شما مرور می‌کنیم مبادا که سریع در این باره نتیجه‌گیری کنید! در پایان نیز معرفی کوتاهی از کتاب «ما ایرانیان، زمینه‌کاوی تاریخی و اجتماعی خلیقات ایرانی» را خواهیم داشت که نکات جالبی در همین باره مطرح کرده‌است.

مروری بر نتایج چند تحقیق علمی در باره رابطه آب و هوای مناطق اقلیمی مختلف با شخصیت و رفتار ساکنان‌شان

تاثیرگذار بر شادی، خستگی و میزان فعالیت‌مان!

باسمیر مشرف | [مترجم](#)

تحقیقات علمی نشان می‌دهد این تصور عمومی که انسان‌ها در نقاط مختلف جهان ویژگی‌های شخصیتی متفاوتی دارند، درست است. ساکنان مناطق مختلف آب‌وهوایی از نظر خلق‌و‌خو تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند، به‌طوری‌که بسیاری از روان‌شناس‌ها و جامعه‌شناسان با بردن نام یک شهر، یک کشور یا یک منطقه جغرافیایی خاص می‌توانند ویژگی‌های اخلاقی معمول ساکنان آن منطقه را نام ببرند. هر چند شاید بسیاری از این موارد صرفا پیش‌داوری باشد اما در تحقیقی که به تازگی در نشریه انگلیسی «طبیعت رفتار انسانی» منتشر شد، محققان تفاوت میانگین امتیازات برای ویژگی‌های شخصیتی خاص را اندازه‌گیری کردند و نشان دادند این تفاوت‌های اخلاقی در واقع واکنشی به شرایط آب و هوایی مناطق خاص جغرافیایی است که در ادامه به چند مورد از آن‌ها اشاره می‌شود.

تاثیر شرایط دمایی بر خلق‌و‌خو

شرایط دمایی یکی از عوامل مهمی است که در شکل‌گیری خلق‌و‌خوی ساکنان یک اقلیم جغرافیایی نقش دارد. درجه حرارت یک منطقه ممکن است بر شکل‌گیری شخصیت فرد از طریق عواملی مانند خستگی تاثیر بگذارد. بهترین دمای محیطی که افراد در آن احساس راحتی می‌کنند، دمای ۲۲ درجه سانتی‌گراد است. محققان می‌گویند اعتدال محیطی دما عامل مهمی است که می‌تواند بر شکل‌گیری ویژگی‌های شخصیتی مناسب به‌ویژه در سنین رشد تاثیر بگذارد. به عنوان مثال در مناطق با آب و هوای معتدل مردم بیشتر تمایل دارند وقت‌شان را بیرون از خانه بگذرانند و تجربیات جدیدی در زمینه‌های اجتماعی یا جست‌وجوگری در محیط کسب کنند. در مقابل وقتی هوا بسیار سرد یا بسیار گرم است، معمولا تمایل به ماندن در خانه بیشتر و تمایل به جست‌وجوگری در محیط کمتر است.

اعتدال آب و هوایی مساوی با اعتدال رفتاری

مطالعه‌ای تقریبا جامع، به تازگی در چین انجام شده که هشت هزار دانشجوی از ۵۹ شهر مختلف در آن شرکت داشتند. نتیجه این مطالعه نشان داد ویژگی‌های شخصیتی با اعتدال دمایی ارتباط دارند. هر قدر اعتدال دمایی هوا بیشتر باشد، ویژگی‌هایی مثل برون‌گرایی، ثبات عاطفی (نقطه مقابل روان‌رنجوری)، سازگاری، باوجدان بودن و تمایل به کسب تجربیات جدید در افراد بیشتر است. آرامش خاطر نیز یکی دیگر از بازتاب‌های سکونت در مناطق معتدل است. در واقع آب و هوای معتدل خلق و خوی خالص و متعادل با خود به همراه می‌آورد. ساکنان مناطق معتدل اغلب مردمانی آرام و متوازن هستند، دیدگاه کل‌نگری به جهان هستی دارند و از درک شهودی بالایی برخوردارند. برخی نظریه‌پردازان شخصیت ادعا می‌کنند دو ویژگی دیگر یعنی ثبات شخصیت و انعطاف‌پذیری را هم می‌توان به ویژگی‌های قبلی ساکنان مناطق معتدل اضافه کرد. بر این اساس انتظار می‌رود تعادل دمایی بیشتر، سطح بالاتری از ثبات شخصیت و انعطاف‌پذیری را نیز به همراه داشته باشد.

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

شنبه ۳۰ شهریور ۱۳۹۸
۲۱ محرم ۱۴۴۱ • ۲۱ سپتامبر ۲۰۱۹
شماره ۲۰۲۰۰

۱۴۲۳

فکر

نگاهی به ماجرای رابطه اقلیم و شخصیت افراد از منظر جامعه‌شناختی

شخصیت نهایی

آدمیزاد، براینده

یک عامل نیست!

امیر محمدیان خراسانی | [جامعه‌شناس](#)

آدمی در محیطی متولد می‌شود که بر او اثر می‌گذارد. در زمانی به دنیا می‌آید که روحیاتش او را تحت تاثیر قرار می‌دهد. در خانواده‌ای بزرگ می‌شود که از آن‌ها می‌آموزد و

تقلید می‌کند. حامل ژن‌هایی است که او را متاثر می‌سازند. آناتومی که انسان تحت تاثیر ژن و تغذیه و دیگر عوامل کسب می‌کند در آینده‌اش تاثیر گذار است. عاداتی را فرامی‌گیرد که در سرنوشت او نقشی موثر دارند. همه این عوامل، رفتارها و شخصیت یک انسان را با هم شکل می‌دهند و نمی‌توان گفت هیچ‌یک تاثیر ندارند یا تنها یکی از آن‌ها یا برخی موثر هستند اما می‌توان گفت که تاثیر برخی از آن‌ها می‌تواند بیشتر باشد مانند ویژگی‌های فرهنگی و زمانی-مکانی و محیطی که در آن پرورش می‌یابد که در ابتدا خانواده است و سپس به جامعه تسری می‌یابد.

رابطه‌ای ۲سویه و تعاملی

این تاثیر یک طرفه نیست بلکه در رابطه‌ای دوسویه و تعاملی شکل می‌گیرد، بدین صورت که از لحاظ جامعه‌شناختی، هم افراد ویژگی‌های محیط اطراف خود شامل فرهنگ، جغرافیا و تاریخ را شکل می‌دهند و هم از آن تاثیر می‌پذیرند. در نهایت براینده تمامی این نیروها به «من» شکل می‌دهد و اجتماعی شدن فرد تکوین یافته و تا آخر عمر توسعه می‌یابد زیرا بعد از بزرگسالی نیز انسان بیش از همه تحت تاثیر شرایط و تجربیات زیسته خویش است که شامل روابط با دیگران نیز می‌شود.

شرایط فرهنگی مهم تر است یا آب‌وهوا؟!

هر پدیده‌ای که در اطراف آدمی رخ می‌دهد، بسته به معنایی که در ذهن او خلق می‌کند بر او اثر می‌گذارد و از این دهگذر، انسان به شدت وابسته به معنا و تعبیر، تفسیر و تحلیل است. واکنش‌های بشری نمایانگر تاثیر ذهنی و بار معنایی است که یک پدیده برونی یا درونی بر او گذاشته است. واکنش‌های تکراری به عادت‌های شخص تبدیل و سپس قابل پیش‌بینی می‌شوند. بیشتر افراد از آب و هوای خوب و محیط زیست سالم و پاک لذت می‌برند و شاداب می‌شوند و هنگامی که در معرض هوای آلوده و سرو صدا و محیط زیست ناسالم قرار بگیرند، واکنش‌های عصبی نشان می‌دهند یا حداقل آزار می‌بینند و دم بر نمی‌آورند. ما انسان‌ها در برخی موارد مشترک هستیم، در مواردی که بر ما تاثیر می‌گذارد اما بسته به شرایط فرهنگی و آموزشی واکنش‌های متفاوتی ممکن است بروز دهیم که همین مسئله وجه تمایز ما از دیگران است. بازخوردهایی که ما از محیط و انسان‌های اطراف دریافت می‌کنیم نیز بر عادات و واکنش‌های بعدی ما اثر گذار هستند. اگر احساسات شما را دیگران جریحه‌دار کنند و از حمایت بر خوردار نشوید به مرور به وضعیت ناهنجار روحی و عقده‌های روانی تبدیل می‌شود که می‌تواند شرایط اقلیمی مثلا هوای آلوده نیز آن را تشدید کند اما اگر حمایت عاطفی خوبی در برابر شکست‌ها و یاس‌ها دریافت کنید و از آب و هوای خوب نیز بهره ببرید، ممکن است به شخص دیگری با واکنش‌های مناسب و عادات کسب شده هنجارمند تبدیل شوید.

شرایط اقلیمی در حال از دست دادن تاثیر خود بر سبک زندگی ماست

تاثیری که روز به روز کمتر می‌شود!

نرگس عزیزی | [کارشناس ارشد مشاوره](#)

ویژگی‌های شخصیتی افراد تحت تاثیر عوامل متنوعی شکل می‌گیرد. در بین عوامل متنوعی چون ژنتیک، تربیت خانوادگی، فرهنگ جامعه، رسانه‌ها و ... می‌توان به تاثیر آب و هوای محل زندگی بر ویژگی‌های شخصیتی نیز اشاره کرد. اما واقعیت این است که این روزها نشانه‌های زیادی در اختیار داریم که به صورت ضمنی به ما نشان می‌دهد نباید روی تاثیر این عامل زیاد حساب باز کنیم و لازم است آن‌را تنها به عنوان عاملی با تاثیر محدود در نظر بگیریم.

وقتی عوامل فرهنگی موثر تر هستند

بررسی‌ها نشان می‌دهد فرهنگ جامعه می‌تواند تاثیری به مراتب شگرف‌تر از ویژگی‌های آب‌وهوایی محل زندگی داشته باشد. به عنوان مثال در مطالعه‌ای که سال ۹۳ در استان خراسان شمالی انجام شد، مشخص شد که سه قوم فارس، کرد و ترکمن ساکن در این استان، هر چند از نظر محل زندگی بسیار نزدیک به هم هستند اما در برخی ویژگی‌های شخصیتی تفاوت‌های معناداری بین آن‌ها وجود دارد. به عنوان نمونه در شاخص فردگرایی، نمره قوم فارس بالاتر از کردها و ترکمن‌هاست. البته این موضوع عجیب هم نیست چرا که فرهنگ زندگی عشیره‌ای بین این دو گروه رواج بیشتری دارد و جمع‌گرایی را تشویق می‌کند.

شباهت‌هایی بین مناطق دور از هم

نکته دیگر شباهت‌های شخصیتی گروه‌هاست که گاهی بین مناطق دور از هم و بدون شباهت اقلیمی، دیده می‌شود. به عنوان مثال در مطالعه گسترده‌ای که درباره پنج ویژگی شخصیتی ۵۶ کشور انجام و نتایج آن در سال ۲۰۱۴ منتشر شد، شباهت دو کشور برای پژوهشگران قابل توجه بود، دو کشور دور از هم و با آب‌وهوایی متفاوت؛ انگلستان و اندونزی! این دو کشور در هر پنج مقیاس برون‌گرایی، ثبات عاطفی (نقطه مقابل روان رنجوری)، سازگاری، باوجدان بودن و تمایل به کسب تجربیات جدید نمراتی مشابه همدیگر کسب کرده بودند.

اقلیم و شخصیت: رابطه‌ای ۲ طرفه

از سوی دیگر حتی زمانی که بین اقلیم منطقه‌ای با ویژگی‌های ساکنان آن ارتباطی دیده می‌شود، ما به شکلی دقیق نمی‌توانیم جهت این رابطه را مشخص کنیم و به فرض بگوییم که اقلیم منطقه باعث به وجود آمدن این ویژگی‌های شخصیتی در افراد ساکن شده است چرا که بر اساس برخی مطالعات، این رابطه می‌تواند برعکس بوده و در واقع برخی ویژگی‌های شخصیتی باعث شده باشد تا برخی افراد منطقه‌ای را برای زندگی انتخاب کنند. به عنوان نمونه مطالعه‌ای در دانشگاه ویرجینیا نشان می‌دهد افراد درون‌گرا تمایل بیشتری به صرف وقت در مناطق کوهستانی دارند و در مقابل برون‌گراها بیشتر جذب ساحل می‌شوند.

رسانه‌هایی که همه جانفوذ کرده‌اند

این روزها نمی‌توان از ویژگی‌های شخصیتی و سبک زندگی افراد حرف زد و نقش رسانه‌ها را فراموش کرد. با وجود رسانه‌های فراگیر و شبکه‌های اجتماعی پرطرفدار، حالا می‌بینیم که انتخاب نوع تفریح و وقت‌گذرانی گاهی بیش از این که تحت تاثیر عوامل جغرافیایی باشد، تحت تاثیر رسانه‌هاست یا این که وقت‌گذرانی در فضای مجازی بیش از این که تحت تاثیر هوای سرد و از سر ناچاری برای ماندن در خانه باشد، انتخاب خود فرد حتی برای روزهای معتدل است. در واقع اگر بگوییم رسانه‌ها می‌توانند نقشی پررنگ‌تر از اقلیم در شکل‌گیری سبک زندگی مادر این روزها و البته ویژگی‌های شخصیتی در طولانی مدت داشته باشند، ادعای گزافی نکرده‌ایم.

معرفی کتابی که به سوال هایتان در باره خلیقات مشترک ایرانی‌ها پاسخ خواهد داد

نتیجه‌گیری بعد از یک پیمایش ملی

آیا ویژگی‌های شخصیتی مردم یک کشور را می‌توان دسته‌بندی کرد؟ اگر بتوانیم این کار را انجام دهیم، چه مواردی را می‌توان به عنوان عوامل موثر در شکل‌گیری این ویژگی‌های شخصیتی در نظر گرفت؟ اگر با خواندن این دو سوال، کنجکاو شده و دوست دارید که جواب آن‌ها را بدانید، برای شما یک خبر بد و یک خبر خوب داریم. خبر بد این که جواب کوتاهی برای این دو سوال وجود ندارد! اما خبر خوب این که کتابی وجود دارد که با قلمی روان می‌تواند به شما کمک کند تا پاسخ نسبی برای این دو سوال پیدا کنید. کتاب «ما ایرانیان، زمینه‌کاوی تاریخی و اجتماعی خلیقات ایرانی» به قلم مقصود فراستخواه، به موضوع

ویژگی‌های شخصیتی می‌پردازد که به ایرانیان نسبت داده می‌شود. نویسنده کتاب که جامعه‌شناسی شناخته شده نیز است، این کتاب را با پیمایش ملی که خود مجری آن بوده، آغاز می‌کند؛ پیمایشی در باره خلیقات ایرانی‌ها. سپس او عوامل موثر در شکل‌گیری خلیقات را بررسی می‌کند و در این بین به عوامل تاریخی، اجتماعی و ... می‌پردازد. مطالعه این کتاب می‌تواند به بسیاری از مایادآوری کند که خلیقات و ویژگی‌های شخصیتی افراد را نمی‌توان بر مبنای یک یا دو عامل توجیه کرد و برای در نظر گرفتن چرایی برخی ویژگی‌های شایع در یک منطقه باید عوامل متعددی را بررسی کرد.

